

Микешін, брат у других скульптора. З довгого прожитку Микешіних у Чернигівщині й вийшла у скульптора Микешіна українська самосвідомість. А. Ф. Микешін був те-ж цікавий чоловік, хоч і зовсім в иньшому роді; він торгував насінням і з сим малоцінним продуктом обертав на сотки тисяч рублів. Закупляв він насінне по більшій частині в Воронізькій губ. і привозив в Одесу, звідки воно розходило ся по всій Україні, на Кавказ і т. и. Микешіна так і називали тут царем насіння. Помер А. Ф. Микешін від зажитого ним лікарства; чия тут вина: чи доктора, що записав шкідливе лікарство, чи аптики, котра дала не те, чого треба, — сього ще судове слідство не вияснило.

Одеса.

Олексій Маркович.

Два незвістні переклади Йос. Левицького.

Недавно попала мені в руки збірка перекладів Йос. Левицького зі Шкла. Важна вона для нас тим, що крім звістних в нашій бібліографії віршів містить в собі два переклади-автографи Левицького, які ще доси не появили ся в друку¹⁾.

Відома річ, що Йос. Левицький перекладав залюбки на „галицко-русскій“ язик поезії Шіллера. Галицько-руську мову звеличив Левицький таким вершом:

„Пускай, вездѣ писать искусство совершенно,
Ты знаешь, что языкъ нашъ лучше несравненно
Не собранъ изъ другихъ, онъ древній коренной,
Исполненъ всѣхъ красотъ, богатый самъ собой;
Въ немъ птичьихъ посвистовъ, протяжныхъ нѣтъ напѣвовъ.
Ни звуковъ немилыхъ, ни дикихъ уху ревовъ,
Какія слышится въ чужихъ языкахъ намъ,
За тѣмъ, что нашъ языкъ отъ нихъ свободенъ самъ“²⁾

Можлива річ, що любов Левицького до свого народа і його мови веліла йому складати переклади, аби можна було почва-

¹⁾ В „Бібліографі-ї“ Ів. Ем. Левицького вони не зазначені. Про істноване сих перекладів поважаний бібліограф нічого не знав, коли я питав його про се умисно.

²⁾ Учащему ся младенчеству... (Відень, 1822 р.). Віршу сю передрукував д. Вол. Коцовський в „Зорі“ за рік 1886, ч. 17. Порівнай також Левицького „Бібліографія“ ч. I, стр. 6.

нити ся перед світом, що й Русини не зістали ся поза другими Славянами, що і їх мова богата і велична, що і на ній можна передати поезії німецького клясика.

Та ні своєю мовою, ні перекладами не здобув собі Левицький признаня. Звістний, український письменник, Мих. Максимович в огляді галицько-руських стихотворів написав буг про „Богиню“ (Erkönig) Левицького (Перемишль 1839): „Но эта богиня не удалась Лѣвицкому: видно не пора еще передавать Нѣмецкихъ поэтовъ малороссійскимъ языкомъ“¹⁾.

Заміт Максимовича, зроблений українській мові, нестійний, хоч би тому, що вже в перших літературних творах українських письменників, як прим. в артистичнім пересьпіві Артемовського „Рибалка“ (1827 р.)²⁾, або і в пересьпівах з німецького Метлинського (1839) маємо наглядний доказ, що українсько-руська мова була здатна пересьпівати німецьких поетів. Не українсько-руська мова, але мова Левицького, та невеликий письменський хист у нього були причинами неудачі його перекладів.

Не так обережно як Максимович оцінив переклади Левицького Евз. Черкавський, що про переклад Шіллерової „Пѣсни о звонѣ“ відозвав ся дотепним двостихом:

Батько Шіллер зажурив ся
Що його дзвін в Шклі розбив ся.

І дивним дивом склало ся, що як раз збірка, про яку говоримо, була власністю Евз. Черкавського. Мабуть не знав Левицький про двостих Черкавського, коли на збірці своїх друкованих і недрукованих перекладів, оправлених в одну книжку, виписав присвяту: „Сго Благородію Панѣ Евзевію Черкавскомѣ, Совѣтникѣ Просвѣщенія, Надзирателеви Гимназій въ Галиціѣ, Докторови філософіи й пр. жертвѣ Авторѣ“. Після смерти Черкавського дістала ся отся збірка до антикварні, а звідти перейшла на мою власність.

Збірка містить в собі такі переклади:

1. Звонѣ Шіллеря зъ Нѣмецкого на языкъ Галицко-Рускій переведенѣ Іосифомъ Лѣвицкимъ зо Шклá, въ Перемишлѣ, 1839 р., стр. 1—16.

¹⁾ М. Максимовичъ: „Кіевлянинъ“ з р. 1841, ст. 129.

²⁾ Студинський: Літературні замітки. Львів 1901, ст. 129.

2. Шільєра: Борба со Смѣкомъ (Романчикъ) и Порѹка (Балляда) etc. въ Перемышли, 1842 р., стр. 1—16.

3. Шїллєра: Нѹрокъ або водолазъ (Балляда), Хѡдъ до залѣзнои гѹты (Балляда) и Рукавичка (Казка) etc. Перемышль надъ Сянѡмъ. Р. Б. 1844, стр. 1—16.

4. Богїня (текст руський), Erbkönig (текст нїмецький), ненум. стр. 1—4, без року і мїсця друку.

5. Слеза посвященна памѣяти егѡ Превосходительства Превосвященнои кїрь Іоанна Сяѣгѹрекого etc. Съ пѡльскои на Гѣлицко-Рѹсскїй языкъ перевѣлъ Іосифъ Лѣвицкїй зъ Грушовои, при кїнци: Напечатано въ Перемышли. Ненум. стр. 8. Потїм йдуть автографи Левицкои:

6. „Перстѣнь Поликрѣтеса“ і „До здоровля“, з підписом: „Іос. Лѣвицкїй“.

Не від рїчи буде тут запримїтити, що переклад, умїщений в згаданїй збїрцї на четвертїм мїсци, був третїм печатаним виданєм Іетового „Erlkönig-a“, чи там „Богинї“. В „Бібліографїї“ Ів. Ем. Левицкои читаємо, що Іос. Левицкїй двїчи друкував сей переклад: першїй раз в львївськїх „Rozmaitość-ях“ за рїк 1838 п. з.: „Bohunia“, другїй раз окремою вїдбиткою в Перемышли р. 1839. В отїм виданю маємо руськїй переклад поруч нїмецькои тексту, одначе з сею рїжницею, що руськїй переклад має заголовок; „Ерлкїнїгъ Іетого переведенъ на малорѹсскїй языкъ и названъ богїнею... зо Шкла“, а текст нїмецькїй: „Erlkönig in's kleinrussische übersetzt von.... aus Szkló“. Так отже переклад умїщений в нашїй збїрцї се третє виданє „Богинї“, нашїй бїбліографїї незвїстїй.

Гроф. Вол. Коцовськїй, передруковуючи першї вїршї Іос. Левицкои з року 1822 п. з. „Домоболїє проклятыхъ“ в „Зорї“ за р. 1886, в 17 ч., з великим пїєтизмом дивить ся на сю першу лїтературну пробу „бїдного Галичанина“, котрому не збувало анї на таланї, анї на щирїй охотї до працї, що брав ся оживити рїдне письменство і не щадив для сего труда — мимо докорїв і насмїху... Коли-ж одначе „Домоболїє проклятыхъ“ та й иньшї його поезїї, як се справедливо запримїтили Максимович¹⁾ та д. Коцовськїй, писанї Левицкїм цїлком за росїйськїми взїрцями, — так противно „Перстѣнь Поликрѣтеса“ і „До здоровля“ лишили ся живими сьвїдками, як поет з ча-

¹⁾ М. Максимовичъ: Кїевлянинъ за рїк 1841, ст. 124.

сом підпав під новий вплив, і то живої народної мови. В них не стрінемо ся вже з росизмами в роді: „пускай, что, со-бой, какія, мой смѣлой взоръ, какъ і т. н., якими нанизане „Домоболіе проклятыхъ“ і инші його поезиї.

Оба незвістні доси переклади Левицького друкуємо на сім місци, задержуючи як найдокладнійше мову і правопись перекладчика.

Пѣрстѣнь Поликратеса.

Стоа́ль на ве́рха сво́го до́мъ,
Смо́триль весѣло бѣзъ со́ромъ
На Са́мосъ, що́ си по́кориль,
„То все́ мене́ за Па́на ма́е,
Ца́рю Егѣпта повѣда́е,
Привна́й! непра́вда та́ щастли́въ!“

* * *

„Во́тъ Бо́говъ ма́ешь мно́го си́лы!
Бо́ що́ ти пе́рше ро́вна́ бы́ли,
Надъ ни́ми ски́петръ тво́й те́перь;
Є́дѣнь ще́ мо́жешъ за́ нихъ мсти́ти,
Не мо́жешъ ты́ щастли́вымъ бы́ти,
Ко́ли ще́ во́рогъ тво́й не вме́ръ“.

* * *

Ще́ то́го Ца́рь не всти́гъ повѣсти,
Зъ Ми́лѣтъ шлю́тъ нови́н вѣсти,
Къ Ти́ранъ ось! посолъ іде́:
„Вели́ най бѣ́дѣтъ запале́ны
Офѣ́ры, ла́вры то́жъ зеле́ны,
Вѣ́нча́й си́ днесъ чело́ твоє“.

* * *

„Тво́й во́рогъ спи́сою про́битый,
Казна́ль ми́ съ нови́но́въ спѣ́шити
Нашъ Во́еводо́ Полідо́ръ“.
И ви́нѣль съ кро́вію зъ по́дъ па́хи
Отъ го́ловъ, на обо́хъ стра́хи,
Спо́знали за́разъ чий-то взо́ръ.

* * *

Ю Царь назадъ сѧ вѣтъстѣпѧе,
 Приѣтелѧ напомнимѧе.
 Не вѣрь; нѣпевный щастѧ хѣдъ;
 Вважай такъ скѣро мѣже бѣря
 На фѧлѧхъ бѣстрого онъ морѧ,
 Рознести твоѣ щастливѣй флѣтъ.

* * *

Ещѣ и не домѣвилъ слѣва,
 Спѣваютъ лики, радѣсть нѣва,
 Вѣтъ бѣреговъ сѧ крикъ рознѣсь,
 Сѣ чѣжимъ добромъ, такъ вѣ придѧны,
 Сближѧсь слѧвный флѣтъ къ пристѧни,
 Гѣстенъкій мѧшты стѧвлѧтъ лѣсь.

* * *

Самъ гѣсть приходитъ вѣ задумлѣнѣе,
 Тобѣ бо щастѧ слѣжитъ нынѣ,
 Но тѣго, скѣра смѣна знѧй.
 Кретѣнцы срѣчною рѣкою,
 Завѧтовъ грѣзѧтъ тѣ войною,
 Летѧтъ вѣже твоѣ спалити край.

* * *

Ещѣ не встѣгъ всѣго сказѧти,
 Ю стѧли сѣ лѣдей выстѣпати,
 Побѣда! кличѣтъ всѣхъ оустѧ;
 Ю счѣзла вѣроговъ всѧ сила,
 Кретѣнцѣвъ бѣря гѣтъ розбилѧ,
 Пропѧло! вѣдалась намъ войнѧ.

* * *

Се чѣлъ приѣтель полохливѣй,
 И кѧже: правѣда тѣ щастливѣй,
 Лѧкѧюсь прѣцѣ о твоѣ вѣкъ;
 Мѧ страшитъ Бѣговъ завистъ брѣдка,
 Бо чѣста радѣсть тѣтка рѣдка,
 Не мѧлъ ѣй жѧденѣ челѣвѣкъ. —

* * *

Менѣсь всѣ такъ-же дѣбре вѣло,
 Панѣванѣе идѣ весѣло,
 Бѣгъ сѣ нѣба мнѧ благословилъ;
 Но мѧлъ-емъ дорогѣго сѣна,
 И тѧ вмерла мѣ дѣтѣна,
 Мѣй долгъ ѧ щастю выплатилъ.

* * *

Томъ сли хочешь сбѣтись лиха,
 Просишь невидимыхъ силъ стиха,
 Щобъ къ щастю примѣшали зла;
 Бомъ ще не видѣль тѣхъ безъ мѣки,
 Котрымъ-то часто въ обѣ рѣки
 Ссылали Бѣги все добра.

* * *

А ёсли не дадѣть ти Бѣги,
 Вважай си на перестерѣги,
 Придѣла; самъ ключъ бѣды;
 Що найдорошого те маешь,
 Твоё чимъ сѣрдце оутѣшаешь,
 То кинь во морскіи валы.

* * *

Ной слѣкшись такъ сѣ озывае:
 „Зъ всёго що остроувъ той скрываетъ,
 Сей перстѣнь наибольше добро;
 Бринамъ го даю въ офѣрѣ,
 Чей мнѣ простѣть, шлють щастѣ въ мѣрѣ,
 И клѣйноть въ морѣ вергъ на дно.

* * *

Иакъ засвѣтало, сталъ день бѣлый,
 Бѣжить хлопакъ, весѣлый, смѣлый,
 Та прѣдъ Царѣ идѣ рыбарь;
 И тѣю рыбѣ встѣгъ имѣти,
 Икъ жадна ще не шла до сѣти,
 Тобѣ вѣ принѣшь въ дарѣ.

* * *

И кѣкаръ такъ-но рыбѣ справиль,
 Та наполошивъ сѣ; небавиль,
 Побѣгъ весѣло до Царѣ,
 Та рѣкъ: отъ! перстѣнь мого Пана,
 Снайшѣль-емъ въ рѣбѣ, того рана,
 О щастю твоѣму нѣтъ коньца.

* * *

И отъвертаеъ гѣсть съ оужасомъ,
 И не могъ те жити разомъ,
 Ты не зъ мойхъ придѣлѣвъ;
 Оуже наложишь головою,
 Щобъ не оумѣрти вразъ съ тобою,
 Втѣкаю; та поплилъ домѣвъ!

До здоро́ва.

Кто здоро́вье мае, (трохе́и)
 Долго вонъ незнае,
 Икъ оно́ смакѣе,
 Докись не поспе́е.
 Ка́ждый та́къ-же челове́къ,
 Се давно́ безпече́но рѣкъ:
 Що́ бога́цтво та́ весь свѣтъ,
 За здоро́вье не стои́тъ;
 Бо серебро́, ии́вье,

Дороге́ камѣнье,
 Вро́да молодá,
 Ёй вса́ красота́,
 Вѣсное́ досто́инство,
 Та́кожь чи́новъ мно́жество,
 Сѣть до́брыми — ино́ (та́мбы)
 Здоро́вье на́до всѣо́!
 Бо ма́къ нѣтъ си́лы,
 Весь свѣтъ не ми́лый.

Иос. Лѣвицкій.

Подал *Олександр Сушко*.